

Üçüncü Zəfər festivalının qalibləri mükafatlandırılıb

ATU-nun təşəbbüskarı olduğu idman bayramında 30-dan artıq təhsil müəssisəsindən 900-dən çox iştirakçı bir araya gəlib

səh.2

Tələbə və əməkdaşlarımız WUF13-də fəal iştirak edib

səh. 3

Vətən müharibəsi qazisi kompleks əməliyyat olunub

səh. 4

II Multidissiplinar Nutrisiologiya Forumu keçirilib

səh. 4

“Nevrologiyada tibbi genetika” dərslisi təqdim olunub

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli nəşri ölkədə tibb elminin inkişafı baxımından yüksək qiymətləndirib

səh. 2

Rektor Özbəkistan nümayəndə heyətini qəbul edib

Daşkənd Dövlət Tibb Universitetinin əməkdaşları akademik fəaliyyət üçün universitetimizdədir

səh. 2

Sepsis - müasir tibbin ən aktual problemlərindən biri

Sürətli gedişi və yüksək ölüm riski səbəbindən bu xəstəlik ciddi çağırış olaraq qalır

səh. 3

Universitetimizin elm mərkəzi

Burada ən mühüm sahələr üzrə geniş spektrdə elmi işlər həyata keçirilir

səh. 5

Üçüncü Zəfər festivalının qalibləri mükafatlandırılıb

ATU-nun təşəbbüskarı olduğu idman bayramında 30-dan artıq təhsil müəssisəsindən 900-dən çox iştirakçı bir araya gəlib

Universitetimizin "Təbib" Tədris İdman Mərkəzində ATU və Gənclər və İdman Nazirliyinin birgə təşkilatçılığı ilə ali təhsil müəssisələrinin tələbələri və əməkdaşları arasında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 103-cü ildönümünə və 28 May – Müstəqillik Gününə həsr olunmuş Zəfər festivalı - 3 layihəsi çərçivəsində idman yarışlarının təltif olunma və təntənəli bağlanması mərasimi keçirilib.

Əvvəlcə idman mərkəzinin həyatında musiqi sədələri altında müxtəlif idman növləri üzrə nümunəvi çıxışlar təqdim edilib. Sonra Dövlət Himni səsləndirilib və şəhidlərimizin xatirəsi 1 dəqiqəlik sükutla yad olunub. Rektor, professor Gəray Gəraybəyli festival iştirakçılarını salamlayaraq onları Azərbaycan Tibb Universitetində görməkdən məmnun olduğunu diqqətə çatdırıb. Rektor qeyd edib ki, artıq ənənəyə çevrilən Zəfər festiva-

lının 3-cü dəfə keçirməsi xüsusi qurur hissi doğurur: "Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının ildönümü və 28 May - Müstəqillik Günü xalqımızın milli yaddaşında mühüm yer tutur və dövlətçilik tariximizin ən şərəfli səhifələrini təşkil edir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu dövlət gənclər siyasəti bu gün də ölkə başçısı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Məhz bu diqqət və qayğının nəticəsidir ki, ölkə-

mizdə idmanın inkişafı, sağlam həyat tərzinin təşviqi və gənclərin hərtərəfli formalaşması istiqamətində mühüm nailiyyətlər əldə olunur".

Rektor vurğulayıb ki, Zəfər festivalı yarışlarının ildən-ile genişlənməsi, 3-cü festivala 30-dan artıq təhsil müəssisəsindən 900-dən çox iştirakçının qatılması gənclərin idmana, sağlam rəqabətə həvəsinin və universitetlərarası əməkdaşlığa artan marağın bariz

nümunəsidir: "Festival çərçivəsində müxtəlif idman növləri üzrə keçirilən yarışlar tələbələrə fiziki hazırlığının artması ilə yanaşı, onların dostluq münasibətlərinin möhkəmlənməsinə, komanda ruhunun formalaşmasına və sağlam həyat tərzinin təbliğinə mühüm töhfə verir. Müxtəlif ali təhsil müəssisələrinin bir araya gəlməsi gənclər arasında həmrəyliyin və qarşılıqlı ünsiyyətin göstəricisidir. Ən əsas isə, Zəfər festivalı adını daşıyan bu yarışlar xalqımızın tarixi qələbəsinin yaratdığı böyük qurur hissini yenidən bizə

yaşadır. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Ordusunun 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığı möhtəşəm zəfərin nəticəsidir ki, bu gün üçrəngli bayrağımız azad edilmiş bütün torpaqlarımızda qürurla dalğalanır".

Gənclər və İdman Nazirliyinin sektor müdiri Aydın Məmmədov da tədbirdə çıxış edərək, ilk növbədə idman sahəsində qazanan uğurlardan söhbət açıb. O, festivalın yüksək səviyyədə təşkilinə görə, rektor Gəray Gəraybəyli başda olmaqla universitet rəhbərliyinə təşəkkürünü bildirib və hər bir idmançıya bayrağımızı hər zaman yüksəklərə qaldırmağı arzulayıb.

"Çinar" rəqs ansamblı və "Şəfa" ansamblının üzvləri festivalın qaliblərini musiqi nömrələri ilə təbrik ediblər. Zəfər festivalı - 3 yarışlarında 30 ali təhsil müəssisəsinin komandaları şahmat, dama, futzal, nörd, voleybol, stolüstü tennis, kəndir-

dartma, oxatma və 3x3 basketbol idman növləri üzrə yarışıb. Medalların ümumi sayına görə Azərbaycan Dillər Universiteti və Bakı Musiqi Akademiyasının komandaları 2 qızıl, 1 gümüş və 1 bürünc medalla III yeri bölüşüb. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin komandası 2 qızıl, 4 gümüş və 4 bürünc medalla II yerdə qərarlaşıb. Azərbaycan Tibb Universitetinin komandası 8 qızıl medalla üçüncü dəfə 30 ali təhsil müəssisəsi arasında liderliyini qoruyub. Təltif olunmadan sonra tədbirin aparıcıları - II Müalicə-profilaktika fakültəsinin V kurs tələbəsi Nigar Babayeva və I Müalicə-profilaktika fakültəsinin III kurs tələbəsi Anar Xəlilov festivalın təşkilatçısı,

ansamblının üzvləri festivalın qaliblərini musiqi nömrələri ilə təbrik ediblər. Zəfər festivalı - 3 yarışlarında 30 ali təhsil müəssisəsinin komandaları şahmat, dama, futzal, nörd, voleybol, stolüstü tennis, kəndir-

"Təbib" Tədris İdman Mərkəzinin müdiri, əməkdar məşqçi Qələndər Aslanov alqış sədələri altında səhnəyə dəvət edilib. Tədbirin təşkilində göstərdiyi dəstəyə görə bir qrup könüllü gəncə də təşəkkürnamələr verilib.

Tələbələrə kamandan oxatmaya marağı gözləntiləri üstələyib

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli Azərbaycan Kamandan Oxatma Federasiyasının baş katibi Fərid Xəlilovu qəbul edib.

Rektor görüşdə müasir cəmiyyətin ən aktual məsələlərindən biri hesab edilən sağlam həyat tərzinin gənclər arasında təbliği və təşviqinin xüsusi əhəmiyyət daşıdığını diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, tələbələrə hərtərəfli inkişafında əhəmiyyətli yer tutan düzgün həyat rejiminin formalaşdırılması onların həm akademik fəaliyyətinə, həm də fiziki və psixoloji inkişafına mühüm təsir göstərərək, istər təhsil həyatı, istərsə də gələcək peşə fəaliyyətində daha uğurlu olmalarına şərait yaradır.

Bu baxımdan, Azərbaycan Kamandan Oxatma Federasiyası ilə əməkdaşlığı da yüksək dəyərləndirən rektor, kamandan oxatma üzrə birgə layihələrin icrasına görə federasiya rəhbərliyinə təşəkkürünü ifadə edib, həmçinin tələbələr

arasında bu idman növünə olan yüksək marağın gözləntiləri üstələdiyini vurğulayıb. Görüşdə tərəflər arasında əvvəllər imzalanmış memorandum və müqavilə çərçivəsində uğurla icra olunan layihələr bir daha nəzərdən keçirilib, həmçinin qarşılıqlı fəaliyyətin gələcək istiqamətləri ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

"Nevrologiyada tibbi genetika" dərsləri təqdim olunub

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli nəşri ölkədə tibb elminin inkişafı baxımından yüksək qiymətləndirib

Nevrologiya kafedrasının müdiri, professor Aytən Məmmədbəylinin baş redaktorluğu ilə nəşr olunan "Nevrologiyada tibbi genetika" dərslərinin Bakı Kitab Mərkəzində təqdimat mərasimi keçirilib.

Tədbirdə rektor, professor Gəray Gəraybəyli çıxış edərək belə fundamental elmi nəşrlərin ölkədə tibb elminin inkişafı baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb və müəllifləri təbrik edib.

Daha sonra Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun rektoru, professor Nazim Pənahov, həmin institutun Nevrologiya və klinik neyrofiziologiya kafedrasının müdiri, professor Rəna Şirəliyeva və digərləri çıxış edərək dərslərin tibbi genetika və nevrologiya sahələrinin inkişafına mühüm töhfə verəcəyini bildiriblər.

Qeyd edək ki, Nevrologiya kafedrasının əməkdaşları tərəfindən hazırlanmış dərslərdə sinir sisteminin irsi və genetik xəstəlikləri, genetik mutasiyaların nevroloji patologiyalarda rolu, molekulyar-genetik mexanizmlər, genetik analiz və diaqnostika üsulları, həmçinin mitoxondrial və neyrodogenativ xəstəliklərin genetik əsasları əhatə olunub.

Bu istiqamət üzrə Azərbaycan dilində ilk fundamental nəşrlərdən biri hesab olunan dərslər tibb tələbələri, rezidentlər, nevroloqlar, genetiklər, neyrocərrahlar, psixiatrlar və digər ixtisaslı həkimlər üçün nəzərdə tutulub.

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli Özbəkistan Respublikası Daşkənd Dövlət Tibb Universitetinin (DDTU) ATU-da akademik fəaliyyətdə olan nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Rektor Özbəkistan nümayəndə heyətini qəbul edib

Görüşdə dövlətlərimiz və xalqlarımız arasında yüksək səviyyəli əlaqələrin hər müstəvidə böyük uğurla, artan dinamika ilə inkişafından söz açan rektor G. Gəraybəyli

ortaq mədəniyyətimizin, dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin tarixi köklərə söykəndiyini diqqətə çatdırıb. Bakıda keçirilən BMT-nin Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun 13-cü Sessiyasında iştirak edən Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyevlə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin səmimi görüşünə də diqqət çəkən rektor, bu səfərin yaxın münasibətlərin əsas göstəricisi olduğunu, eyni zamanda ölkələr arasında əməkdaşlığın hərtərəfli gücləndirilməsi və dərinləşdirilməsinə daha da təkan verdiyini vurğulayıb.

Özbəkistanla Azərbaycanın ali təhsil müəssisələri arasında ikitərəfli əlaqələrin yüksələn xətlə inkişafını, əməkdaşlığın təhsil, xüsusən də tibbi təhsil sahəsində dərinləşdirilməsi üçün geniş imkanlar olduğunu və bu aspektdə ATU ilə DDTU arasında imzalanmış anlaşma memorandumunu xatırladan rektor qarşılıqlı səfərlər, eləcə də mütəmadi görüşlərin münasibətlərin möhkəmləndirilməsinə əhəmiyyətli töhfə verdiyini nəzərə çatdırıb.

DDTU nümayəndə heyətinə rəhbərlik edən Özbəkistanın Əməkdar tibb işçisi, Elm və texnika sahəsi üzrə Dövlət Mükafatı laureatı, professor, Otorinolaringologiya kafedrasının müdiri, "Happy Life" klinikasının direktoru Şavkat Amonov da iki ölkə arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə böyük maraq göstərdiyini, universitetlərarası akademik mübadilə proqramının bu baxımdan xüsusi rolu olduğunu bildirib. Proqram çərçivəsində ATU ilə tanışlıq zamanı burada yaradılan şəraiti yüksək dəyərləndirən və səmimi qarşılıqlı əlaqələrə görə minnətdarlığını ifadə edən qonaq Azərbaycanla bağlı xoş təəssüratlarını da bölüşüb.

Qeyd edək ki, Özbəkistan nümayəndə heyətinin (kafedranın dosentləri Firuzə Nurmuxamedova, Jamol Erqəşev, assistentlər Maftuna Omonova, Zarina Eqamberdiyeva və DDTU-nun I kurs magistri Jasmin Turaeva) universitetimizin Qulaq, burun, boğaz xəstəlikləri kafedrasında akademik fəaliyyəti iyunun 12-dək davam edəcək.

Tələbələr üçün İV/QİÇS-lə mübarizəyə həsr olunmuş növbəti maarifləndirici tədbir təşkil edilib. Tədbiri Təbiiye işləri üzrə prorektor, dosent Mahir Səfərov açaraq bildirib ki, İV/QİÇS bu gün dünya səhiyyəsinin ən aktual problemlərindən biri olaraq qalır.

İV/QİÇS-lə bağlı növbəti maarifləndirici tədbir keçirilib

Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzinin direktoru Famil Məmmədov çıxışında gənclər arasında təbliğati tədbirlərin gücləndirilməsinin əhəmiyyətini, maarifləndirmə işinin vacibliyini vurğulayıb. İnteraktiv şəkildə davam edən tədbirdə tələbələrə İV/QİÇS-in diaqnostikası, profilaktikası, risk faktorları və xəstələrlə davranış qaydaları barədə ətraflı məlumat verilib.

Daha sonra Mərkəzin direktor müavini Günəş Cəfərova "Ölkədə İV/QİÇS-lə bağlı epidemioloji vəziyyət" mövzusunda təqdimatla çıxış edib. O, İV/QİÇS-in kəşf olunma tarixi, yoluxma yolları, infeksiya mənbələri, ölkədə aşkarlanma göstəriciləri və s. məsələlərə toxunub.

Qeyd edilib ki, 1987-ci ildən etibarən Mərkəzdə ümumilikdə 13 872 nəfər qeydiyyatda alınıb: "Onlardan 13 460 nəfəri Azərbaycan vətəndaşıdır. Yoluxanların 70,2 faizini kişilər, 29,8 faizini isə qadınlar təşkil edir. İndiyədək 1570 nəfər bu xəstəlik səbəbindən həyatını itirib".

Məruzəçi tələbələrə qorunma yolları, İV-lə yaşayan insanlarla düzgün davranış prinsipləri, həmçinin paytaxtın müxtəlif ərazilərində fəaliyyət göstərən könüllü müayinə məntəqələri barədə də məlumat verib.

Prorektor gələcəkdə həkim kimi fəaliyyət göstərəcək tələbələrin bu xəstəlik barədə geniş biliklərə malik olmasının vacibliyini önə çəkib: "Praktik fəaliyyət zamanı hər bir tibb işçisi İV/QİÇS-li xəstələrlə qarşılaşa bilər. Buna görə də xəstəliyin klinik əlamətləri, yayılma yolları və profilaktik tədbirlər barədə məlumatlı olmaq mühüm əhəmiyyət daşıyır".

M.Səfərov çıxışında xəstəliyin müxtəlif orqan və sistemlərdə fərqli klinik əlamətlərlə özünü göstərə bildiyini diqqətə çatdırıb. O, xüsusilə stomatologiya sahəsində ağız boşluğunda yaranan bəzi dəyişikliklərin İV infeksiyasının ilkin əlamətləri ola biləcəyini bildirib.

Tələbə və əməkdaşlarımız WUF13-də fəal iştirak edib

Universitetimiz Bakıda keçirilmiş BMT-nin Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun 13-cü Sessiyasında (WUF13) həm yerli və xarici tələbələr, həm də inzibati mütəxəssis heyəti ilə yüksək səviyyədə, fəal təmsil olunub.

Müalicə-profilaktika, Stomatologiya, Əczaçılıq və İctimai Səhiyyə fakültələrinin tələbələri qlobal tədbirdə "First Aid", "Dispeçer", "Medical Data Operator" və "Medical Supply Team" kimi müxtəlif istiqamətlər üzrə könüllü fəaliyyət göstərərək, forumun təşkilatı və tibbi dəstək işlərinə töhfə veriblər.

Bununla yanaşı, Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin nümayəndələri həm komanda üzvü, həm də könüllü qismində yüksək təşkilatçılıq və operativlik nümayiş etdiriblər.

Gələcəyin həkimləri olan bu tələbələr klinik mühiyyətdən kənara çıxaraq ictimai səhiyyə, şəhər dayanıqlılığı və ekoloji təhlükəsizliyin kəsişmə nöqtələrinə dair dialoqlarda yer alıblar. Tədbir əməliyyatlarına struktur dəstəyi verməklə yanaşı, gənclərə yönəlmiş panel müzakirələrində də fəallıq göstərən tələbələrımız müasir şəhərsalma planlaşdırmasının icma rifahına və səhiyyə infrastrukturuna birbaşa təsirini diqqət mərkəzində saxlayıblar. ATU-nun inzibati heyəti də qlobal tədbirin sessiyala-

rında yaxından iştirak edib. Universitetin İnnovasiya və keyfiyyətin idarə olunması şöbəsinin nümayəndələri, o cümlədən şöbə müdiri, dosent Aygün Babayeva, mütəxəssislər Aynurə Cəfərova və Leyla Abbasova WUF13-də rəsmi nümayəndə qismində təmsil olunublar.

WUF13 çərçivəsində gənclərin beynəlxalq tədbirdə iştirakı onların peşəkar inkişafı və praktik təcrübə qazanması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyıb. Eyni zamanda tələbələr və əməkdaşlarımızın fəal iştirakı Azərbaycanda artan mühüm bir tendensiyanı nümayiş etdirir: beynəlxalq şəbəkələr qurmaq, multidissiplinar tədqiqatları təşviq etmək və gələcəyin qlobal vətəndaşlarını yetişdirmək üçün bu kimi tədbirlərdən səmərəli istifadə olunur.

Kafedra müdirinin WUF13-də çıxışı maraqla qarşılanıb

Qidalanma və tibbi ekologiya kafedrasının müdiri, dosent Fəridə Əli WUF13 çərçivəsində təşkil olunmuş tədbirdə iştirak edib.

Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin dəstəyi və Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondunun (BAMF) təşkilatçılığı ilə baş tutan "Sirkulyar və yaşıl iqtisadiyyata keçid: dayanıqlı şəhərsalma çağırışları və imkanları" adlı tədbirdə əməkdaşımız "Şəhərsalma və insan sağlamlığı" mövzusunda çıxış edib.

Məruzəçi çıxışında "Ekoloji təhlükəsizlik" anlayışı, şəhərsalma prosesinin əhəlinin sağlamlığının qo-

runmasına yönəlmiş strateji yanaşma tələb etməsi, bu sahədə aparılan ekoloji tədqiqatlar kimi mühüm aspektlərə toxunub. Nətiçə olaraq bildirib ki, müasir şəhərsalma prosesi sadəcə mühəndislik və memarlıq fəaliyyəti deyil, mahiyyətə daha genişmiqyaslı tibbi-profilaktik və strateji ictimai səhiyyə konsepsiyası kimi qəbul edilməlidir. Həmçinin yeni yaşayış komplekslərinin inşası zamanı layihələrdə "hava dəhlizləri"nin qurulması və planlaşdırmanın profilaktik təbəət prinsiplərinə əsaslanaraq hazırlanması şəhərsalmanın mütləq şərtlərindən biri kimi nəzərdə tutulmalıdır.

Şəhərsalma və insan sağlamlığı ilə bağlı aktual məsələləri önə çəkən F.Əlinin çıxışı tədbir iştirakçıları tərəfindən bö-

yük maraqla qarşılanıb. Böyük Metropolislərin Dünya Assosiasiyasının Baş katibliyinin siyasət üzrə məsul əməkdaşı Oskar Nunez, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin İqtisadi Araşdırmalar İnstitutunun direktor müavini Zahid Fərrux Məmmədov, Xəzər Universitetinin Dünya iqtisadiyyatı üzrə doktorantı, araşdırmaçı-yazıçı Nik Nvolisanın da çıxış etdiyi tədbir interaktiv sual-cavab sessiyası ilə yekunlaşıb.

Sepsis - müasir tibbin ən aktual problemlərindən biri

Tədris Cərrahiyyə Klinikasında I Müalicə-profilaktika fakültəsinin təşkilatçılığı və AzerMDS "Həkimlər və Təbib Tələbələr" İctimai Birliyinin dəstəyi ilə "Sepsisə multidissiplinar yanaşma" mövzusunda elmi konfrans keçirilib.

Açılış nitqi ilə çıxış edən Patoloji fiziologiya kafedrasının müdiri, professor Sabir Əliyev sepsis mövzusunun müasir tibbin ən aktual problemlərindən biri olduğunu vurğulayıb. Bildirib ki, sepsis sürətli gedişi və yüksək ölüm riski ilə seçilən ciddi patologiyadır və bu səbəbdən hər bir mütəxəssisin xəstəliyə xüsusi diqqətlə yanaşması vacibdir.

Daha sonra Təbiiye işləri üzrə prorektor, dosent Mahir Səfərov son dövrlərdə universitetdə keçirilən elmi konfransların artıq ənənə halı olduğunu qeyd edib. O bu cür tədbirlərin tələbə və əməkdaşların elm, təhsil və universitet qarşısında məsuliyyətinin göstəricisi olduğunu bildirib. Prorektor sepsis mövzusunun daim aktuallığını qoruduğunu vurğulayaraq, konfransın təşkilinə görə təşəkkürünü ifadə edib.

I Müalicə-profilaktika fakültəsinin dekanı, dosent Elşad Novruzov çıxışında bildirib ki, konfransın əsas məqsədi sepsis və septik şokla bağlı müasir yanaşmaların multidissiplinar formatda müzakirəsidir. O qeyd edib ki, sepsis yüksək ölüm göstəriciləri, sürətli klinik gedişi və kompleks yanaşma tələb etməsi səbəbindən səhiyyə sistemi üçün ciddi çağırış olaraq qalır.

Dekan vurğulayıb ki, tədbirin keçirilməsində əsas məqsəd sepsisin histoloji əsaslarından başlayaraq sitokin fırtınası, mikrobioloji xüsusiyyətlər, erkən diaqnostika, farmakoloji müalicə, intensiv terapiya, təcili tibbi yardım və cərrahi müdaxilə prinsiplərini geniş şəkildə təqdim etməkdir. Onun sözlərinə görə, konfrans, həmçinin tələbələr və gənc həkimlər üçün nəzəri biliklərin klinik praktikaya inteqrasiyası baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

E.Novruzov qeyd edib ki, konfransa böyük maraq göstərilib və qısa müddət ərzində 300-ə yaxın müraciət daxil olub. O, müxtəlif fakültələrdən olan tələbələrin tədbirdə iştirak etdiyini bildirərək belə elmi platformaların multidissiplinar əməkdaşlığın inkişafına töhfə verdiyini vurğulayıb.

AzerMDS "Həkimlər və Təbib Tələbələr" İctimai Birliyinin sədri Gülay Novruzova təşkilatın fəaliyyəti barədə məlumat verib. Qeyd edib ki, birlik gənc həkimlərin və tələbələrin inkişafına yönəlmiş müxtəlif layihələr həyata keçirir. G.Novruzova universitet rəhbərliyinə və tədbirin təşkilində əməyi olan komandaya təşəkkürünü bildirib, gələcəkdə daha genişmiqyaslı layihələrin həyata keçiriləcəyini söyləyib.

Sonra konfrans müxtəlif aktual mövzuları əhatə edən elmi məruzələrlə davam edib. Tədbir çərçivəsində sepsis və septik şok mövzuları histologiya, patofiziologiya, mikrobiologiya, intensiv terapiya, təcili tibbi yardım, farmakologiya, pediatriya və cərrahi yanaşma aspektlərindən multidissiplinar şəkildə müzakirə olunub.

Konfransda professor Həqiqət Qədirova, dosentlər Günel Əyyubova, Aida Qasımova, Şəhla Qasımova, Fatimə Abdulkərimova, assistentlər Tərənə Sadıqova, Namaz İbrahimov, Bəyaz Namazova və Tapdıq Məmmədov məruzələrlə çıxış ediblər.

Tədbir çərçivəsində, həmçinin Yoluxucu xəstəliklər kafedrasının baş laborantı Hökümə Məmmədovanın təqdimatında "Sepsisin klinik təhlili" vorkşopu təşkil olunub.

Konfransın sonunda iştirakçılara sertifikatlar təqdim edilib, aktiv iştirakçılar mükafatlandırılıb.

Universitetimiz Qazaxistanın Astana şəhərində keçirilən Avrasiya Otolaringoloqlar Assambleyasında təmsil olunub. Qulaq, burun və boğaz xəstəlikləri kafedrasının müdiri, professor Vəfa Pənahan Assambleya çərçivəsində təşkil

Avrasiya Otolaringoloqlar Assambleyasında təmsil olunmuşuq

olunan "Otolaringologiyada yeni aspektlər – baş və boyun cərrahiyyəsi" adlı beynəlxalq elmi-praktik konfransda iştirak edib.

Tədbirdə professorun "Odontogen haymorit: cərrahi müalicə taktikasının seçimi" adlı məruzəsi böyük maraqla qarşılanıb. Konfrans LOR xəstəliklərinin müalicəsində müasir üsulların müzakirəsi, otolaringologiya və baş-boyun cərrahiyyəsində innovativ texnologiyaların tətbiqi, beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi və müxtəlif ölkələrin mütəxəssisləri arasında təcrübə mübadiləsi məqsədini daşıyıb.

Beynəlxalq tədbirə Qazaxistanla yanaşı, Azərbaycan, Rusiya, Özbəkistan, Tacikistan, Polşa, Çexiya və Bolqarıstandan da nümayəndələr qatılıb.

Qırğız müəllim və tələbələr mübadilə prosesinə cəlb edilib

Azərbaycan və Qırğızistan arasında səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlıq yeni mərhələdə innovativ təşəbbüslərlə davam etdirilir.

İki qarşılıqlı ölkənin elmi potensialının birləşdirilməsi istiqamətində növbəti addım olaraq, İsa Axunbəyev adına Qırğızistan Dövlət Tibb Akademiyasının müəllim və III-IV kurs tələbələrindən ibarət 10 nəfərlik nümayəndə heyəti akademik mübadilə proqramı çərçivəsində universitetimizdə olub. Səfərin məqsədi qırğızıstanlı mütəxəssislərin tibbi bioetika fənni üzrə müasir metodoloji yanaşmaları mənimsəməsi, Azərbaycan təcrübəsinin öyrənilməsi və nəzəri biliklərin praktik müstəvidə təkmilləşdirilməsi olub. Bu məqsədlə nümayəndə heyəti universitetin kafedralarında intensiv akademik mübadilə prosesinə cəlb edilib.

Proqramın ilk günü II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının müdiri, professor Nailə Sultanova, I Daxili xəstəliklər kafedrasının dosenti, Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Törə Sadıqova və Azərbaycan Pediatriya Assosiasiyasının sədri, Avrasiya Uşaq Həkimləri Federasiyasının vitse-prezidenti, tibb üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Tərənə Tağı-zadə qırğızıstanlı müəllim və tələbə heyəti ilə görüş keçiriblər. Sonra T.Tağı-zadənin rəhbərliyi ilə bioetikanın prinsipləri və müasir pediatriyada etik yanaşmaları əhatə edən geniş kurs təşkil olunub. Kurs çərçivəsində mövzular ətrafında səmərəli fikir mübadiləsi aparılıb. Daha sonra tədris proqramı 2 sayılı Klinik Uşaq Xəstəxanasında klinik şəraitdə etik normaların tətbiqinə dair ustad dərsləri və mühazirələrin dinlənilməsi ilə davam edib. Həmçinin

nin reanimasiya və intensiv terapiya bölmələrində xəstələrin idarə olunması prosesi ilə yaxından tanış olan heyət, həkim-pasiyent münasibətlərini praktik izləyib.

Növbəti gün qırğızıstanlı qonaqlar bioetikaya dair interaktiv mühazirələrdə iştirak edib.

Səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti ATU-da Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 103-cü ildönümünə həsr olunmuş "Sağlamlıq və Texnologiyaların Zirvəsi" adlı beynəlxalq elmi-praktik konfransa qatılıb. Konfrans çərçivəsində təşkil olunan innovativ startap müsabiqəsində qırğızıstanlı gənclərin təqdim etdiyi onkoloji xəstələrin reabilitasiya dövründə qidalanma proqramı haqqında layihə böyük maraq doğuraraq ikinci yerə layiq görülüb.

Qırğızıstanlı mütəxəssislər, həmçinin bir sıra tədbirlərdə iştirak edib, eləcə də 3 əməliyyat prosesini onlayn izləyiblər.

Akademik mübadilə zamanı tibb üzrə fəlsəfə doktorları, dosentlər - Afaq Axundova, Fəxriyyə Məmmədova, Ülviyyə Hacıyeva və professor Fatimə Seyidbəyovanın iştirakı ilə geniş müzakirələr və interaktiv treninqlər təşkil olunub.

Səfər çərçivəsində qonaqlar V kurs tələbələrindən beləadçılıyı ilə Azərbaycan Təbabəti Muzeyi, ATU-nun Anatomiya muzeyi və laboratoriyaları ilə tanış olub, müxtəlif kafedralarda dinləmə dərslərinə qatılaraq universitetin tədris mühitini yüksək qiymətləndiriblər.

Səfərlərin sonuncu günü yenidoğulmuşların reanimasiyası üzrə xüsusi treninqi uğurla başa vuran nümayəndə heyətinə sertifikat və xatirə hədiyyələri verilib.

İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasında 1986-cı il məzunlarının 40 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

AMEA-nın müxbir üzvü, I Cərrahi xəstəliklər kafedrasının müdiri, professor Nuru Bayramov çıxış edərək tələbə yoldaşlarını və müəllimlərini salamlayıb. Bildirib ki, onların tələbəlik illəri sovet dövrünə təsadüf edib, sonrakı mərhələlər isə ölkəmizin müstəqillik illəri və müharibə dövrləri ilə yadda qalıb. Professor vurğulayıb ki, həm I, həm də II Qarabağ müharibələri zamanı Azərbaycan həkimləri böyük fədakarlıq göstərərək əsl qəhrəmanlıq nümayiş etdiriblər. N.Bay-

1986-cı ilin məzunları 40 ildən sonra görüşüb

ramov qeyd edib ki, bu cür görüşlər məzunların illər sonra yenidən bir araya gəlməsi, müəllimlərini görməsi və tələbəlik xatirələrini bölüşməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Sonra I Müalicə-profilaktika fakültəsinin dekanı, dosent Elşad Novruzov çıxış edib. O, universitetin rektoru, professor Gəray Gəraybəylinin tədbir iştirakçılmasına salamlarını və təbriklərini çatdıraraq məzunlara gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb.

Rusiya Tibb Elmləri Akademiyası və Avropa Təbiət Elmləri Akademiyasının akademiki, tibb elmləri doktoru, professor Vaqif Şadlinski çıxışında universitetin və uzun illər rəhbərlik etdiyi İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının

fəaliyyəti barədə məlumat verib. O, kafedranın elmi nailiyyətləri və qazandığı uğurlardan danışaraq maraqlı xatirələrini tədbir iştirakçıları ilə bölüşüb.

Ümumi cərrahlik kafedrasının professoru Rüstəm Məmmədov və I Cərrahi xəstəliklər kafedrasının dosenti Səxavət Rəfiyev də çıxış edərək tələbəlik dövrü ilə bağlı xatirələri yada salıblar.

Məzunlar adından çıxış edən İlqar Osmanovun müəllimləri ilə bağlı səmimi və kövrək xatirələri tədbir iştirakçıları tərəfindən böyük maraq və alqışla qarşılanıb.

Tədbir zamanı rektor, professor Gəray Gəraybəylinin və Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri, akademik Əhliman Əmiraslanovun təbrik məktubları səsləndirilib, müəllimlərə plaketlər təqdim olunub.

Sonda iştirakçılar xatirə şəkli çəkilib, həmçinin Anatomiya muzeyinə baş çəkiblər.

II Multidissiplinar Nutrisiologiya Forumu keçirilib

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 103 illiyinə həsr olunmuş Azərbaycan Tibb Tələbələrini Multidissiplinar II Nutrisiologiya Forumu keçirilib. Tədbir ATU və Azərbaycan Nutrisiologiya və Dietologiya İctimai Birliyinin (ANDOP) birgə təşkilatçılığı ilə baş tutub.

Açılış nitqi ilə çıxış edən ATU-nun elmi işlər üzrə prorektoru, professor Mələhət Sultan iştirakçıları salamlayaraq bildirib ki, son illərdə tibb elminin müxtəlif sahələrinə həsr olunan belə elmi platformaların təşkili mühüm əhəmiyyət daşıyır. O qeyd edib ki, nutrisiologya yalnız düzgün qidalanma məsələləri ilə məhdudlaşmır, həmçinin ürək-damar, endokrin, metabolik və digər xəstəliklərin profilaktikası və müalicəsində mühüm rol oynayır. Prorektor çıxışında ATU-da dietologiya və nutrisiologya ixtisası üzrə magistratura təhsilinin yaradılmasının universitet üçün mühüm nailiyyət olduğunu da diqqətə çatdırıb.

Daha sonra ANDOP-un sədri Sevinc Zaman çıxış edərək forumun əhəmiyyətindən danışdı. Bildirib ki, müasir dövrdə düzgün qidalanma yalnız gündəlik ehtiyac deyil, həm də sağlam həyatın əsas sütunlarından biridir. Sədr qeyd edib ki,

təşkilatın əsas məqsədi gənclərin nutrisiologya sahəsində biliklərini artırmaq, onları elmi yeniliklərlə tanış etmək və sağlam həyat tərzinin təbliğini gücləndirməkdir. Rezydentura və magistratura şöbəsinin müdiri İlham Mustafayeva isə çıxışında sağlam qidalanmanın insan həyatında mühüm rol oynadığını vurğulayıb. O, xüsusilə qadın sağlamlığı, gələcək nəsillərin formalaşması və sağlam həyat tərzinin təşviqində düzgün qidalanmanın əhəmiyyətindən bəhs edib. Forum çərçivəsində Rezydentura və magistratura şöbəsinin müdir müavini, ANDOP İdarə Heyətinin üzvü Əfsanə Məmmədovanın "Müasir dövrdə nutrisiologya ixti-

sası üzrə magistr təhsilinin zəruriliyi", Daxili xəstəliklər kafedrasının dosenti, Azərbaycan Kardiologiya Cəmiyyətinin sədri, ANDOP İdarə Heyətinin üzvü Yasmin Rüstəmovanın "Piylənmə zamanı ürək-damar xəstəliklərinin profilaktikası və müalicəsində qidalanmanın rolu" mövzularında məruzələri dinlənilib.

Tədbirdə, həmçinin Nərmən Novruzova, Gülsüm Hüseynova, Gülnarə Daşdəmirova, Türkan Sultanlı və Leyla Məmmədli neyro-hormonal disbalans, erkən inkişaf dövründə metabolik proqramlaşdırma, irsi metabolik xəstəliklər və digər aktual mövzular üzrə məruzələrlə çıxış ediblər.

Hərbi təbabətdə təcili yardımın aspektləri müzakirəyə çıxarılıb

Hərbi tibb fakültəsi və Təcili tibb kafedrasının təşkilatçılığı ilə Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlar Hospitalında "Müasir hərbi təbabətdə elmi perspektivlər və təcili yardım" mövzusunda elmi-praktik seminar keçirilib.

Seminar hərbi təbabət sahəsində müasir elmi yanaşmaların, aktual tədqiqat istiqamətləri və təxirəsalınmaz tibbi yardımın mühüm aspektlərinin müzakirəsi, eyni zamanda gələcək hərbi tibb mütəxəssislərinin nəzəri, praktik hazırlığının gücləndirilməsi məqsədilə təşkil edilib.

Seminarla çıxış edən Hospitalın komandiri, tibb xidməti polkovniki Şəmsəddin Heydərov bu cür elmi-praktik seminarların hərbi səhiyyə sisteminin inkişafına mühüm töhfə verəcəyini bildirib, gələcəkdə də bu istiqamətdə əməkdaşlığın davam etdirilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Hərbi tibb fakültəsinin tədris şöbəsi rəisinin elmi işlər üzrə müavini, milli təhlükəsizlik və hərbi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, tibb xidməti polkovnik-leytenantı Saleh Əhmədov "Hərbi təbabətin elmi perspektivləri" mövzusunda çıxış edib. Məruzədə hərbi təbabət ixtisasının əsas tədqiqat istiqamətləri - hərbi epidemiologiya, hərbi gigiyena, hərbi cərrahiyyə, hərbi terapiya, tibb xidmətinin təşkili və taktikası kimi mühüm sahələr barədə geniş məlumat verilib, hərbi təbabətdə müasir elmi-tədqiqat istiqamətləri iştirakçıların diqqətinə çatdırılıb. "Hospitaldaxili kardiak arəst: hərbi praktikada və klinik perspektivlər"

mövzusunda təqdimatla çıxış edən Təcili tibb kafedrasının assistenti Tural Aliyev kardiak arəstin erkən tanınması, triaj sisteminin təşkili, kritik vəziyyətlərdə düzgün qərar vermə, ilkin müdaxilə prinsipləri və multidissiplinar komanda işinin əhəmiyyətini praktik nümunələr əsasında diqqətə çatdırıb.

Fakültənin kursantları, tələbələr və hospital əməkdaşlarının qatıldığı seminarın sonunda iştirakçılara "AlturaMedix Academy" tərəfindən sertifikatlar təqdim olunub.

Vətən müharibəsi qazisi kompleks əməliyyat olunub

I Cərrahi xəstəliklər kafedrasının assistenti, Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Transplantologiya şöbəsinin müdiri Anar Namazov növbəti əməliyyat haqda məlumat verib.

Onun sözlərinə görə, 29 yaşlı pasiyent 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı ağır yaralanıb və ön xətt şəraitində ona ileostoma (nazik bağırsağın qarının ön divarına çıxarılması) qoyulub. Klinikaya daxil olarkən pasiyentdə bağırsağ keçməzliyi müşahidə olunub və ilkin mərhələdə ileostoma-

nın yerinin dəyişdirilməsi – sağ tərəfə köçürülməsi icra edilib. Əməliyyatdan sonra xəstə iki ay müddətində stoma ilə normal həyatına davam edib. Daha sonra təkrar rekonstruktiv əməliyyat aparılaraq stoma ləğv olunub.

Hazırda isə pasiyentdə qarın ön divarının böyük, geniş ventral yırtığı (hernia) aşkarlanıb. Həkimin sözlərinə görə, xəstədə, həmçinin öd daşı xəstəliyi də müşahidə olunduğuna görə, eyni vaxtda kompleks cərrahi müdaxilə – öd kisəsinin çıxarılması (xolesistektomiya) və qarın ön divarının rekonstruksiyası

həyata keçirilib. Əməliyyat zamanı transversus abdominis əzələsinin ayrılması (TAR – abdominal divar rekonstruksiyası) metodu tətbiq olunub. A.Namazov qeyd edib ki, bu tip mürəkkəb rekonstruktiv əməliyyatlar yüksək cərrahi təcrübə və multidissiplinar yanaşma tələb edir.

Azərbaycan Tibb Universitetinin müasir infraquruta və güclü kadr potensialına malik olan Elmi Araşdırmalar Mərkəzi (EAM) biotibb sahəsində fundamental və tətbiqi tədqiqatların aparıldığı əsas bazadır. Mərkəzin işi hər zaman "Təbib" qəzetinin diqqət mərkəzində olub və burada aparılan elmi tədqiqatlar, keçirilən tədbirlər haqqında oxuculara vaxtaşırı məlumatlar verilib.

hazırlanması və preklirik qiymətləndirilməsi, xərçəng hüceyrə xətlərindən istifadə olunmaqla eksperimental xərçəng modellərinin yaradılması, sislətinin eksperimental təsirlərinin müxtəlif orqanlarda öyrənilməsi, Seliakiya xəstəliyində immün mexanizmlər və epidemioloji xüsusiyyətlərin araşdırılması, onkoloji xəstəliklərin molekulyar mexanizmlərinin

Universitetimizin elm mərkəzi

Burada ən mühüm sahələr üzrə geniş spektrdə elmi işlər həyata keçirilir

akademik mühitin inkişafına verdiyi töhfələrlə seçilir. Burada müxtəlif elmi müəssisələrdən gəlmiş yerli və xarici doktorantlar, magistr və gənc tədqiqatçılar öz elmi işlərini davam etdirir, mərkəzin əməkdaşları isə beynəlxalq konfrans və təlimlərdə universiteti layiqincə təmsil edirlər. 2026-cı il başlandıqdan artıq ayrı-ayrı şöbələr üzrə beynəlxalq reytingli jurnallarda xeyli sayda məqalə dərc edilib. Mərkəzdə son illərdə ix-

tədqiqi, toksik zədələnmələrin mexanizmləri və onların farmakoloji korreksiyası istiqamətində tədqiqat işləri aparılır. Elmi Araşdırmalar Mərkəzinin mühüm bölmələrindən biri də vivariumdur. Burada laboratoriya heyvanları üzərində beynəlxalq etik normalara ciddi riayət edilməklə aparılan tədqiqatlar yeni dərman vasitələrinin sınağı, xəstəliklərin eksperimental modellərinin yaradılması, eləcə də inkişaf mexanizmlərinin öyrənilməsi və müalicə metodlarının inkişafı baxımından əvəzsiz rol oynayır.

Gələcək planlara gəlincə, 2026-2030-cu illər üçün endogen və ekzogen amillərin təsiri nəticəsində yaranan xroniki xəstəliklərin (metabolik, onkoloji, immün) molekulyar-genetik mexanizmlərinin və histomorfoloji dəyişikliklərinin tədqiqi, eləcə də onların fitokompozisiyalar, koordinasiya birləşmələri və hədəflənmiş

Bu dəfə isə mərkəzə son illərdə əldə etdiyi elmi nailiyyətlərlə daha yaxından tanış olmaq və gündəlik iş prosesini əyani izləmək məqsədilə baş çəkdik. Əvvəlcə mərkəzin uzun illər ərzində keçdiyi tarixi inkişaf yolu ilə maraqlandıq. Həmsöhbətlərimiz bildirdilər ki, indiki Elmi Araşdırmalar Mərkəzi 1962-ci ildə 75 nəfərlik ştat üzrə Mərkəzi Elmi Tədqiqat Laboratoriyası (METL) adı ilə yaradılıb. Həmin vaxtdan Fiziologiya və patofiziologiya, Biokimya, Morfologiya, İmmunologiya şöbələri fəaliyyətə başlayıb. Bundan əlavə, laboratoriyanın strukturuna mühəndis-texniki qrupu, fotolaboratoriya və vivarium daxil edilib. Mərkəzdə ATU-nun kafedralarının və Səhiyyə Nazirliyinin tabeliyində olan müəssisələrin, habelə ölkənin digər elmi-tədqiqat qurumlarının əməkdaşları ilə birlikdə eksperimental, klinik və fundamental elmi-tədqiqat işləri aparılır.

logiya, toksikologiya, elektron mikroskopiyaya və s. sahələr üzrə geniş spektrdə elmi işlər həyata keçirilir. Ümumilikdə, mərkəzdə 6 elmlər doktoru və 21 fəlsəfə doktoru daxil olmaqla 60-a yaxın yüksək ixtisaslı mütəxəssis çalışır. Mərkəzin direktor müavini, dosent Elçin Əkbərovun sözlərinə görə, 2025-ci il EAM üçün xüsusilə məhsuldar olub. İl ərzində 95 məqalə, 85 tezis və 1 monoqrafiya olmaqla, ümu-

tira fəaliyyəti üzrə 2 Beynəlxalq Avrasiya Patenti əldə olunub. EAM-da aparılan tədqiqatlar yalnız nəzəri deyil, həm də praktik əhəmiyyət daşıyır. Xüsusilə, xərçəng əleyhinə yeni vasitələrin hazırlanması, metabolik və immün xəstəliklərin molekulyar mexanizmlərinin öyrənilməsi əsas prioritet istiqamətlərdəndir. Hazırda mərkəzdə Azərbaycan florası əsasında nanoformulyasiya olunmuş antidiabetik preparatın

terapiya üsulları ilə korreksiya yollarının işlənməsi istiqamətində elmi-tədqiqat işləri nəzərdə tutulur. Bütün bunlar göstərir ki, universitetimizin Elmi Araşdırmalar Mərkəzi həm ölkə daxilində, həm də beynəlxalq elmi arenada öz mövqeyini durmadan möhkəmləndirən innovativ və dinamik tədqiqat mərkəzidir.

Arif MƏMMƏDLİ

Müxtəlif illərdə mərkəzə Rza Səfərov, Əzəb Səmədov, Zakir Qarayev, Nail Rzayev, Oruc İsmayilov, Ramazan Fərmanov və Qalib Qarayev rəhbərlik ediblər. Hazırda EAM-ın direktoru dosent Orxan İsayevdir. Mərkəzdə fəaliyyət göstərən 9 elmi şöbə və 1 laboratoriya müxtəlif istiqamətlər üzrə araşdırmalar aparır. Burada molekulyar biologiya, genetik, tibbi kimya, morfologiya, immunitologiya, biokimya, farmako-

millikdə 181 elmi iş nəşr edilib. Bu məqalələrin 77-si beynəlxalq jurnallarda dərc olunub ki, onların 62-si "Web of Science" və "Scopus" bazalarına daxil olan kvartillə jurnallarda indekslənilib. Bu göstərici 2024-cü illə müqayisədə təxminən iki dəfə artım deməkdir. EAM yalnız nəşr fəaliyyəti ilə deyil, həm də beynəlxalq əməkdaşlıqlar və

Elmə, təhsilə və dövlətçiliyə xidmətin parlaq nümunəsi

Məhkəmə təbabəti kafedrasının müdiri, professor Mənsur Oyandur oğlu Bunyatovun 60 illik yubileyi tamam olur.

4 iyun 1966-cı ildə Bakı şəhərində anadan olan M.Bunyatov həyatının bütün mərhələlərində elmə, təhsilə və insanlara xidmət missiyasını şərəflə daşıyıb. O, orta məktəbi müvəffəqiyyətlə başa vurduqdan sonra Tibb İnstitutuna (indiki ATU) daxil olub, 1989-cu ildə ali təhsilini uğurla tamamlayaraq əmək fəaliyyətinə başlayıb. Daim axtarış, inkişaf və

mükəmməlliklə zəngin həyat yolu keçən M.Bunyatov 1992-ci ildə Məhkəmə təbabəti kafedrasında aspiranturaya qəbul olunub, qısa müddətdə özünü bacarıqlı alim, perspektivli pedaqoq və prinsipi al mütəxəssis kimi təsdiq edib. 1997-ci ildə tibb elmləri namizədi alimlik dərəcəsi alan Mənsur müəllim hüquq sahəsinə də maraq göstərərək, Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirərək hüquqşünas ixtisasına da yiyələnib.

Mənsur müəllimin fəaliyyəti yalnız auditoriya və laboratoriyalarla məhdudlaşmayıb, dövlət səhiyyə sistemində də mühüm və məsul vəzifələrlə davam edib. O, 2002-ci ildə Moskva şəhərində doktorluq dissertasiyası müdafiə edib. 2004-cü ildə ATU-nun Məhkəmə təbabəti kafedrasına müdir təyin olunub, elə həmin ildən Azərbaycan Respublikasının Baş məhkəmə tibb eksperti kimi də məsul və şərəfli vəzifəni icra edib. 2005-ci ildə professor vəzifəsinə seçilməsi, 2011-ci ildə professor elmi adının təsdiqlənməsi onun elmi nüfuzunun parlaq göstəricisidir. M.Bunyatovun rəhbərliyi altında gənc alimlər yetişib, elmi məktəb formalaşmış, yüzlərlə tələbə və rezidentin peşəkarlığa aparan yoluna işıq tutulub. Elmi fəaliyyətində 150-dən artıq elmi əsərin müəllifi olması, Milli rəhbərlik, dərslük və tədris vəsaitlərinin hazırlanması onun zəhmətsevərliyinin və elmə sədaqətinin bariz nümunəsidir. Mənsur müəllimin beynəlxalq elmi əlaqələri və geniş dünyagörüşü onun fəaliyyətində xüsusi yer tutur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2010-cu ildə "Əməkdar müəllim" fəxri adına layiq görülməsi M.Bunyatovun təhsil sahəsindəki xidmətlərinə verilmiş yüksək qiymətdir.

Professor hazırda ATU-nun Nəzəri fənlər üzrə Problem Komissiyasının sədridir. Bundan başqa, "Məhkəmə ekspertizası ensiklopediyası"nın redaksiya heyətində təmsil olunur.

60 illik yubileyi münasibətilə Mənsur müəllimi ürəkdən təbrik edir, möhkəm cansağlığı, uzun ömür, ailə səadəti və yeni elmi nailiyyətlər arzulayırıq!

Məhkəmə təbabəti kafedrasının əməkdaşları

Qidalanma və tibbi ekologiya kafedrasının dosenti Atiqə Abdullayevanın 70 yaşı tamam olub. Bakı şəhərində ziyalı ailəsində anadan olan Atiqə Ağa qızı Abdullayeva 1973-cü ildə 189 sayılı orta məktəbi bitirib. 1973-79-cu illərdə Tibb İnstitutunun (indiki ATU) Sanitariya-gigiyena fakültəsində təhsil alıb. O 1982-ci ildən 2002-ci ilə qədər Bakı şəhər 18 saylı uşaq poliklinikasında həkim-laborant, Bakı şəhər 3 saylı klinik xəstəxanasında həkim-laborant, Elmi-Tədqiqat Mamalıq və Ginekologiya İnstitutunun klinik-biokimya və hemostazioloji laboratoriyasında baş elmi işçi vəzifəsində işləyib.

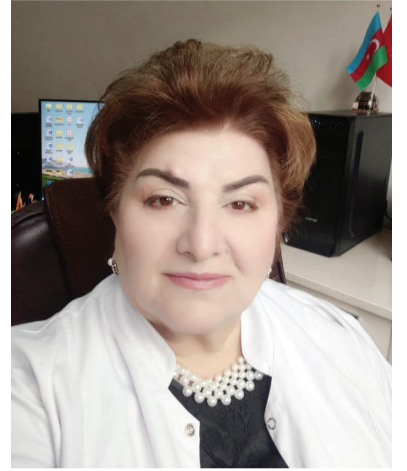
Tələbələrə sevimli müəllimi

2002-ci ildə isə ATU-nun Ümumi gigiyena və ekologiya kafedrasına assistent vəzifəsinə qəbul olunub. 2007-ci ildə dissertasiya işini müdafiə edən A.Abdullayeva 2009-cu ildən tibb üzrə fəlsəfə doktorudur. 2012-ci ildə müsabiqə yolu ilə kafedranın baş müəllimi, 2019-cu ildə isə dosent vəzifəsinə seçilib. 2021-ci ildən Qidalanma və tibbi ekologiya kafedrasının dosenti vəzifəsində çalışır.

Universitetin bütün fakültələrində gigiyenanın müxtəlif bölmələri üzrə Azərbaycan və rus dillərində yüksək elmi-metodik və pedaqoji səviyyədə mühazirə və təcrübə

dərsləri aparan Atiqə xanım, eyni zamanda kafedra magistrlərinin kuratoru, Dövlət İmtahan Mərkəzinin "Gigiyena" fənni üzrə ekspertidir.

Bir çox yerli və xarici elmi-praktik konfranslarda çıxışlar etmiş A.Abdullayeva bir dərslinin, "Gefiziki tədqiqatlarda qapalı ionlaşdırıcı şüa mənbələrinin istifadəsinə dair gigiyenik tələblər" və "Sanitariya Qaydaları və Normaları" adlı sənədlərin həmmüəllifi və 91 elmi əsərin müəllifidir. Kollektivin rəğbətini qazanmış, tələbələrə sevimli müəllimi olan Atiqə xanımı yubileyi münasibətilə təbrik edir, möhkəm cansağlığı

qi, elmi və pedaqoji fəaliyyətində uğurlar arzulayırıq!

Qidalanma və tibbi ekologiya kafedrasının kollektivi

Elm, intizam və xarakter: 75 illik ömür yolu

Bu günlərdə Tibbi və bioloji fizika kafedrası təcrübəli pedaqoq, dosent Nüsrəddin Əliyevin 75 illik yubileyini böyük hörmət və ehtiramla qeyd edir.

Azərbaycan tibb təhsilinin inkişafında özünəməxsus yeri olan dosent Əliyev Nüsrəddin Nadir oğlu 15 iyun 1951-ci ildə Daşkəsən rayonunun Muşavaq kəndində anadan olub. 1972-ci ildə H.Zərədabi adına Gəncə Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini bitirib, 1977-ci ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Fizika İnstitutunun aspiranturasına daxil olub. 1983-cü ildə fizika-riyaziyyat elmləri namizədi alimlik dərəcəsinə alıb.

1987-ci ildə müsabiqə yolu ilə Tibb İnstitutunun Tibbi və bioloji fizika kafedrasında assistent vəzifəsinə qəbul olunan Nüsrəddin müəllim, qısa müddətdə özünü

tələbkar, məsuliyyətli və prinsipi al pedaqoq kimi təsdiq edib. 1993-2008-ci illərdə baş müəllim, 2008-ci ildən isə dosent kimi fəaliyyət göstərir.

Onun pedaqoji fəaliyyəti yalnız dərslərlə məhdudlaşmır. Nüsrəddin müəllim uzun illər Tibbi fizika fənni üzrə Virtual Test Mərkəzində ekspert kimi çalışaraq tədris prosesinin keyfiyyətinin artırılmasına öz töhfəsini verib. Eyni zamanda, onun rəhbərliyi ilə elmi iş aparan tələbələr TEC konfranslarında uğurla çıxış edərək müxtəlif sertifikatlarla təltif olunublar.

Kafedranın və universitetin ictimai həyatında da fəallığı ilə seçilən Nüsrəddin müəllim, prinsipi al mövqeyi, dəqiq düşüncə tərzini və tələbkarlığı ilə həmkarları və tələbələri arasında dərin hörmət qazanıb.

Ömrünün 75-ci zirvəsində dayanan Nüsrəddin müəllimi yubileyi münasibətilə təbrik edir, ona möhkəm cansağlığı, uzun ömür və fəaliyyətində davamlı uğurlar arzulayırıq.

Tibbi və bioloji fizika kafedrasının əməkdaşları

İPN strategiyası səhiyyədə keyfiyyətin əsas sütunudur

Azər RƏŞİDOV,
Epidemiologiya və biostatistika kafedrasının assistenti, tibb üzrə fəlsəfə doktoru

Bu gün İnfeksiyaların Profilaktikası və Nəzarəti (İPN) səhiyyədə keyfiyyət və pasiyent təhlükəsizliyinin əsas elementi kimi qəbul olunur. Bu sahə pasiyentləri qarşısı alına bilən infeksiyalardan qorumaqda, səhiyyə işçilərini yoluxma riskindən müdafiə etməkdə və səhiyyə sistemlərinə düşən ümumi yükü azaltmaqda mühüm rol oynayır.

İPN proqramları sübutlara əsaslanan təlimatlar və siyasətlərin tətbiqi vasitəsilə səhiyyə xidmətləri ilə əlaqəli infeksiyaların riskini minimuma endirmək məqsədi daşıyır. Bu proqramlar kompleks olmalı və Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı, Xəstəliklərə Nəzarət və Profilaktika Mərkəzləri və Joint Commission International kimi beynəlxalq qurumların standartlarına, eləcə də milli Səhiyyə Nazirliyinin tələblərinə uyğun qurulmalıdır.

Effektiv İPN proqramı bir neçə əsas komponentdən ibarətdir. Güclü rəhbərlik və idarəetmə infeksiyaların profilaktikasının təşkilatın bütün səviyyələrində prioritet olmasını təmin edir. Elmi sübutlara əsaslanmış əl gigiyenası, fərdi qoruyucu vasitələrin istifadəsi, yoluxma əsaslı ehtiyat tədbirləri, alətlərin və avadanlıqların dekontaminasiyası və sterilizasiyası, ətraf mühitin təmizliyi, tibbi tullantıların idarə olunması, inyeksiya təhlükəsizliyi, tibb personalının sağlamlığı, aseptik texnikalar və səhiyyə xidmətləri ilə əlaqəli

infeksiyalara (SXƏ) epidemioloji nəzarət kimi təlimatların və standart əməliyyat prosedurlarının hazırlanması və tətbiqi səhiyyə müəssisəsində İPN strategiyasını müəyyən edən vacib faktordur. Riskin qiymətləndirilməsi potensial infeksiya risklərinin müəyyən edilməsi və hədəflənməş tədbirlərin planlaşdırılmasına kömək edir. Təlimatlar əsasında qurulan davamlı təlim və maarifləndirmə səhiyyə personalının İPN prinsiplərinə əməl etməsini təmin edir. Epidemioloji nəzarət sistemi SXƏ-ni vaxtında aşkar etmək, alovlanmaları araşdırmaq və nəzarət altına almaq üçün vacibdir. Bundan əlavə, düzgün ventilyasiya sistemləri, mənfii təzyiqli otaqları kimi mühəndislik və ətraf mühit tədbirləri səhiyyə müəssisələrində infeksiyaların yayılmasının qarşısının alınmasında mühüm rol oynayır. Qeyd etdiyimiz fəaliyyətin icrasında multidissiplinar əməkdaşlıq da mühüm əhəmiyyət daşıyır və bu prosedura həkimlər, tibb bacıları, mikrobioloqlar, mühəndislər və idarəçilər cəlb olunur. Bundan əlavə, pasiyentlər və onların ailələri də infeksiyanın qarşısının alınmasında mühüm tərəfdaşlar

kimi qəbul edilir, çünki maarifləndirmə profilaktik tədbirlərə riayət artırır.

Müasir İPN proqramları getdikcə daha çox məlumatlara və texnologiyalara əsaslanır. Rəqəmsal epidemioloji nəzarət sistemləri infeksiya meyllərinin real vaxt rejimində izlənməsinə imkan verir və potensial alovlanmalara daha sürətli reaksiya verməyə şərait yaradır. İPN-in geniş səhiyyə sistemləri ilə inteqrasiyası onun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, pasiyent təhlükəsizliyi və risklərin idarə olunması ilə əlaqəli şəkildə fəaliyyət göstərməsini təmin edir. Son illərdə ən mühüm inkişaflardan biri hazırlıq və dayanıqlılığa artan diqqətdir. Yeni (COVID 19, meymunçiqəyi), qayıdan (qızılca, qrip və s.) infeksiyon xəstəliklərlə bağlı global təcrübə göstərmişdir ki, səhiyyə sistemləri yeni təhlükələrə sürətli və effektiv cavab verməyə hazır olmalıdır. İPN proqramları bu hazırlığın əsas hissəsidir və epidemiyalar və pandemiyalar zamanı infeksiyanın yayılmasının qarşısının alınması üçün tədbirlərin təmin edilməsində mühüm rol oynayır. Gələcəyə baxdıqda, İPN səhiyyə

yədəki yeniliklərlə paralel olaraq inkişaf edəcək. Süni intellekt və proqnozlaşdırıcı analitika kimi innovasiyaların infeksiyaların epidemioloji nəzarəti və profilaktikasını daha da təkmilləşdirəcəyi gözlənilir. Bundan əlavə, İPN yalnız xəstəxanalarla məhdudlaşmayaraq, icma səhiyyəsi və ictimai sağlamlıq sistemlərini də əhatə edən daha geniş yanaşmaya doğru irəliləyir.

Nəticə olaraq, İPN sadəcə texniki təlimatlar toplusu deyil, pasiyentlərin və səhiyyə işçilərinin təhlükəsizliyini təmin edən səhiyyənin fundamental hissəsidir. Onun müşahidələrə əsaslanan ilkin yanaşmalardan sübutlara əsaslanan inkişaf etmiş sahəyə çevrilməsi müasir tibbdəki əhəmiyyətini açıq şəkildə göstərir. Beynəlxalq standartlara uyğun və güclü rəhbərliklə dəstəklənən kompleks İPN proqramı infeksiyaların riskinin azaldılması və səhiyyə nəticələrinin yaxşılaşdırılması üçün vacibdir. Səhiyyə sistemləri yeni çağırışlarla üzləşdikcə, İPN-in rolu insanların həyatını qorumaqda və səhiyyə xidmətlərinin dayanıqlılığını təmin etməkdə həlledici olaraq qalacaq.

Əməkdaşlarımızın uğurları

Uşaq-yeniymələrin sağlamlığı və əmək sağlamlığı kafedrasının müdiri, dosent Şəhla Balayeva Qazaxıstanın Aktobe şəhərində keçirilən "Əmək təbabəti, gigiyena və ictimai səhiyyə: müasir çağırışlar və profilaktika" adlı beynəlxalq konfransda iştirak edib. Tədbirin məqsədi profilaktik tibbin əsas sahələri üzrə təcrübə və fikir mübadiləsi aparmaq, mövcud şəraitdə peşə sağlamlığı, gigiyena və ictimai sağlamlığın yaxşılaşdırılması üçün perspektivləri və çətinlikləri müzakirə etmək və tədqiqat nəticələrinin tətbiqi imkanlarını araşdırmaq olub. Konfrans çərçivəsində Ş. Balayeva əmək gigiyenası və peşə xəstəlikləri üzrə mütəxəssislər, ictimai sağlamlıq, Tibbi profilaktika və ictimai səhiyyə kafedralarının professor-müəllim heyəti ilə görüşərək müzakirələrdə iştirak edib.

Mayın 14-15-də Özbəkistanın paytaxtı Daşkənd şəhərində "Silk Road 2026" (İpək yolu) plastik, rekonstruktiv və estetik cərrahların III beynəlxalq Avrasiya konfransı keçirilib. 20-dən çox ölkədən 500-dən artıq mütəxəssis və spikeri bir araya gətirən tədbir çərçivəsində plastik cərrahiyyə, kosmetologiya və üz-çənə cərrahiyyəsi sahəsində qabaqcıl metodların, innovasiyaların və klinik təcrübələrin mübadiləsi aparılıb.

Beynəlxalq tədbirdə universitetimizi təmsil edən Azərbaycan Plastik Cərrahlar Cəmiyyətinin sədri, Türk Dün-ya Araşdırmaları Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, professor Vaqif Qələndər, Ağız və üz-çənə

ölkələri və s.) və Rusiyadan aparıcı mütəxəssislər iştirak edərək, revmatologiyanın aktual mövzularını müzakirə ediblər. APLAR Sammiti çərçivəsində keçirilən "Avrasiya Revmatoloqları Liqası" sessiyasında Liqanın vitse-prezidenti professor Nadir Hüseynov "Azərbaycanda revmatoloji xidmətin inkişafı və revmatik xəstəliklərdə Naftalan terapiyasının effektivliyi" mövzusunda məruzə ilə çıxış edərək ATU-nun tibbi təcrübəsini beynəlxalq auditoriyaya çatdırıb.

Konqres zamanı N. Hüseynov APLAR prezidenti Jose Paulo Lorenzo, Rusiya Elmi-Tədqiqat Revmatologiya İn-

stitutunun direktoru A.M. Lila və digər rəsmilərlə işgüzar görüşlər keçirərək fikir mübadiləsi aparıb.

İctimai sağlamlıq və səhiyyənin təşkilatı kafedrasının dosenti Fərəh Baxışlı Qazaxıstanın Almatı şəhərində keçirilən "Tibb bacısının inkişafı: təcrübə, innovasiya və əməkdaşlıq" adlı beynəlxalq konfransda məruzə ilə çıxış edib.

F. Baxışlı çıxışında ali tibb bacısı/qardaşı ixtisasının tədrisi, təcrübəsi, menecmenti, ali tibb bacısı ilə ictimai səhiyyə arasındakı əlaqə və s. haqda ətraflı məlumat verib. Əməkdaşımızın məruzəsi böyük maraqla qarşılanıb və konfransın sonunda ona təşəkkür-

cərrahiyyəsi kafedrasının dosenti Nigar Sultanova, həkim-mütəxəssislər Dilqəm Məmmədov və tibb üzrə fəlsəfə doktoru Günay Əhmədova maraqlı elmi məruzələrlə çıxış edərək biliklərini müxtəlif ölkələrdən olan mütəxəssislərlə bölüşüblər.

Əməkdaşlarımızın çıxışlarına xüsusi diqqət ayıran Daşkənd Tibb Universitetinin rektoru Şoxret Boymurtoy öz salamlarını və təşəkkürünü universitetimizin rektoru, professor Gəray Gəraybəyliyə çatdırmağı xahiş edib.

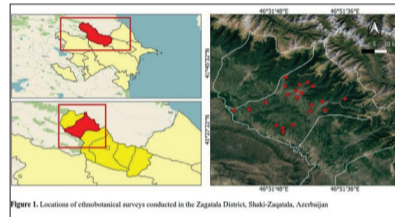
Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya kafedrasının professoru Nadir Hüseynov Qazaxıstanın Almatı şəhərində nüfuzlu Asiya-Sakit Okean Hövzəsi Ölkələri Revmatologiya Assosiasiyaları Liqasının sammiti çərçivəsində keçirilən Qazaxıstan Revmatoloqlarının 9-cu beynəlxalq konqresində (APLAR-QCR 2026 Summit) xüsusi qonaq və məruzəçi qismində iştirak edib.

Sammitdə Asiya-Sakit Okean hövzəsi ölkələrindən (Çin, Yaponiya, Tayland, Pakistan, Hindistan, İrlandiya, Banqladeş, Sinqapur, Mərkəzi-Asiya

name təqdim olunub. Qeyd edək ki, konfrans beynəlxalq və yerli müstəvidə tibb bacılığının inkişafındakı mövcud məsələlərin müzakirəsi, qabaqcıl təcrübələrin mübadiləsi, tibb bacıları arasında peşəkar əməkdaşlığın təşviqi məqsədi daşıyıb.

Farmakoqnoziya kafedrasının əməkdaşları son illər respublikanın müxtəlif bölgələrində aparılan etnofarmakoloji və etnobotanik tədqiqatları davam etdirirlər. Tədqiqat Azərbaycanın zəngin xalq təbabəti təcrübəsini dünyada tanımaq məqsədi daşıyır.

Kafedranın müdiri, professor Cavanşir İsayevin rəhbərliyi ilə Zaqatala rayonunda həyata keçirilən tədqiqatda kafedranın əməkdaşları Esmira Hacıyeva, Esmira Xəlilova, Nilufər Səfərova və Günay Cəfərova ilə yanaşı, Zaqatala rayonunun sakinləri də yaxından iştirak ediblər. Bu elmi tədqiqatlara həsr olunan

ilk məqalə "Scopus" bazasında Q2 kvartillə "Biodiversitas" jurnalında dərc edilmiş.

Elmi Araşdırmalar Mərkəzinin əməkdaşları Xudayar Həsənov, Əsmət Əzizova, Şimid Qasimov və Mətanət Yusifovanın həmmüəllifi olduqları "Synthesis, structure, and properties of platinum(II) complexes with monoethanolamine" adlı məqalə nüfuzlu "Chemical Review and Letters" elmi jurnalında nəşr olunub.

Bu jurnal "Scopus" beynəlxalq indeksləndirmə bazasında Q2 (Quartile) səviyyəyə və 0,275 impakt faktora malikdir.

Məqalənin xülasəsində qeyd olunur ki, biogen amin-kolaminlə iki valentli platinin ilk dəfə biokordinasiya birləşməsi alınaraq tərkibi Rentgen Quruluş Analizi üsulu ilə öyrənilib. Eyni zamanda alınmış trans quruluşlu kompleksin radioprotektor xassəsinə malik olduğu müəyyənləşdirilib.

Neвроlogiya kafedrasının müdiri, professor Ayten Məmmədbəyli və assistent Mədinə Tağıyevanın həmmüəllifi olduqları "Clinical spectrum and genetic landscape of Duchenne muscular dystrophy in Azerbaijan" adlı elmi məqalə yüksək impakt faktorlu "European Journal of Paediatric Neurology" jurnalında dərc olunub.

Məqalədə Azərbaycanda Düşən (Duchenne) əzələ distrofiyasının (DMD) klinik və genetik xüsusiyyətləri təhlil edilmiş və ölkəmizdə bu sahədə aparılan ilk genişmiqyaslı tədqiqat nəticələri təqdim olunub. Tədqiqatın nəticələrində DMD xəstələrinin erkən diaqnostikası, genetik qiymətləndirilməsi və gələcək müalicə strategiyalarının inkişafı baxımından mühüm elmi əhəmiyyət kəsb edir.

İrsi metabolik xəstəliklərə həsr olunmuş seminar keçirilib

Tədris Terapevtik Klinikada Rezi-dentura və magistratura şöbəsi ilə birgə "İrsi metabolik xəstəliklər: erkən diaqnostika, müasir yanaşmalar və profilaktik tədbirlər" mövzusunda həsr olunmuş elmi seminar keçirilib. Seminarın moderatorları II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının müdiri, professor Nailə Sultanova və Rezi-dentura və magistratura şöbəsinin müdir müavini, assistent Namiq Xəlilov olub. Tədbirin açılışında professor N. Sul-tanova irsi metabolik xəstəliklərin

müasir pediatriya və klinik tibbdə aktual problemlərdən biri olduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, bu xəstəliklər ferment, daşıyıcı zülal və kofaktor defektləri nəticəsində yaranaraq, metabolik pozğunluqlar, toksik metabolitlərin toplanması və müxtəlif orqanlarda, xüsusilə mərkəzi sinir sisteminə, qaraciyər və ürək-damar sisteminə

proqressiv dəyişikliklərə səbəb olur. O, erkən diaqnostikanın xəstələrin həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və ağırlaşmaların qarşısının alınmasında mühüm rol oynadığını bildirib, neonatal skrining, tandem kütlə spektrometriyası, biokimyəvi və molekulyar-genetik müayinələrin klinik praktikada geniş tətbiqinin vacibliyini vurğulayıb. Daha sonra N. Xəlilov irsi metabolik xəstəliklərin erkən diaqnostikasının xəstələrin həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması ilə yanaşı, ağır nevroloji

fəsadların, inkişaf geriliyi və əlilliyin qarşısının alınmasında mühüm rol oynadığını diqqətə çatdırıb. Seminarda məruzə ilə çıxış edən Leyla Medical Center-in uşaq metabolik xəstəlikləri üzrə mütəxəssisi Ləman Əlirzayeva bu xəstəliklərin çox zaman qeyri-spesifik klinik əlamətlərlə başladığını və buna görə erkən diaqnostikanın çətinlik yaratdığını bildirib. O, neonatal dövrdə qidalanma pozğunluğu, inkişaf geriliyi, səbəbi bilinməyən qıcolmalar və metabolik asidoz hallarında irsi metabolik xəstəliklərin mütləq nəzərə alınmasının vacibliyini vurğulayıb. Adıçəkilən xəstəxananın dietoloqu Türkan Sultanlı çıxışında bir çox irsi metabolik xəstəliklərdə fərdiləşdirilmiş qidalanmanın xəstəliyin idarə olunmasında əsas rol oynadığını, fenilketonuriya, qalaktozemiya və üzvi asidemiya kimi patologiyalarda pəhrizin əlavə deyil, əsas müalicə üsulu olduğunu vurğulayıb.

Yeni elmi nəşrlər işıq üzü görüb

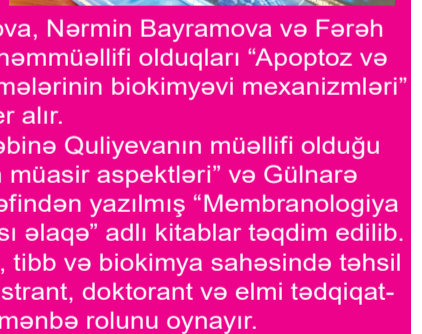
Bioloji Kimya kafedrasında müasir biokimya və molekulyar biologiyanın aktual istiqamətlərini əhatə edən yeni elmi nəşrlər təqdim olunub.

Nəşrlər arasında Gülnarə Əzizova, Nərmən Bayramova və Fərəh Məmmədovanın həmmüəllifi olduqları "Apoptoz və hüceyrə zədələnmələrinin biokimyəvi mexanizmləri" dərs vəsaiti də yer alır.

Eyni zamanda Səbinə Quliyevanın müəllifi olduğu "Enzimologiyanın müasir aspektləri" və Gülnarə Daşdəmirova tərəfindən yazılmış "Membranologiya və hüceyrələrarası əlaqə" adlı kitablar təqdim edilib. Nəşrlər biologiya, tibb və biokimya sahəsində təhsil alan tələbə, magistrant, doktorant və elmi tədqiqatçılar üçün əsaslı mənbə rolunu oynayır.

II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının müdiri, professor Nailə Sultanovanın rəhbərliyi ilə kafedranın əməkdaşları tərəfindən "Pediatriyada tibb bacılığı/qardaşlığı" adlı dərslik hazırlanaraq nəşr olunub.

Dərslikdə pediatrik xidmətin əsas istiqamətləri, uşaqlarda böyümə və inkişaf xüsusiyyətləri, immunizasiya, təxirəsalınmaz hallar, yoluxucu və somatik xəstəliklər, eləcə də uşaq xəstəxanasının fəaliyyət prinsipləri sistemli şəkildə əhatə olunub. "Pediatriyada tibb bacılığı/qardaşlığı" dərsliyi bu sahədə fəaliyyət göstərən mütəxəssislərin biliklərinin möhkəmləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

GPA xəstəliyində erkən diaqnoz həyati önəm daşıyır

Rezi-dentura və magistratura şöbəsi Tədris Terapevtik Klinikasının Nefrologiya şöbəsi ilə birgə rezidentlər

üçün "Granulomatosis with polyangiitis (GPA) - nefroloq baxışında, klinik hal ilə" mövzusunda elmi seminar təşkil edib. Tədbirin moderatorları I Daxili xəstəliklər kafedrasının rezidentlər üzrə məsul şəxsi, həkim-nefroloq, assistent Şəlalə İsmayılova və Rezi-dentura və magistratura şöbəsinin

müdir müavini, assistent Namiq Xəlilov olub. N. Xəlilov rezidentlərin davamlı tibb təhsilinin əhəmiyyətini vurğulaya-

raq, GPA xəstəliyində erkən diaqnozun həyati önəm daşdığını bildirib. Professor, həkim-nefroloq A. Məmmədov çıxışında GPA-nın diaqnostikasının çətin olsa da, erkən mərhələdə düzgün qiymətləndirmə ilə mümkün olduğunu bildirib. O, vaxtında diaqnozun ağırlaşmaların, xüsusilə sürətlə proqressivləşən qlomerulonefritin və hemodializ riskinin qarşısını almaqda mühüm rol oynadığını vurğulayıb. Daha sonra rezident Məhərrəm İsayev GPA-nın tarixi, klinik əlamətləri və müalicə prinsipləri barədə təqdimatla çıxış edib.

Əczaçılıq ekologiyasının görünməyən təsirləri

Əczaçılıq ekologiyası müasir elmin nisbətən yeni, lakin sürətlə inkişaf edən sahələrindən biridir və dərman preparatlarının ətraf mühitə təsirini öyrənilir. İnsan sağlamlığını qorumaq məqsədilə istehsal olunan dərman vasitələrinin istifadə olunmuşdan sonra müxtəlif yollarla təbiətə daxil olur və ekosistemlər üzərində gözənilməz təsirlər yaradır. Bu baxımdan, əczaçılıq ekologiyası həm tibbin, həm də ekologiyanın kəsişməsində duran mühüm elmi istiqamət kimi çıxış edir.

Dərman maddələri əsasən insan və heyvan orqanizmində metabolizmə uğradıqdan sonra tullantı sular vasitəsilə ətraf mühitə daxil olur. Kanalizasiya sistemləri və sutəmizləyici qurğular bu maddələri tam şəkildə aradan qaldıra bilmir. Nəticədə antibiotiklər, hormonlar, analgetiklər və digər farmakoloji aktiv birləşmələr çaylara, göllərə və torpağa yayılır. Bu maddələrin az konsentrasiyalarda belə uzunmüddətli təsiri su orqanizmlərində davranış və fizioloji dəyişikliklərə səbəb ola bilər.

Xüsusilə antibiotiklərin ətraf mühitə düşməsi ciddi narahatlıq doğurur. Bu, mikroorqanizmlərdə antibiotiklərə qarşı davamlılığın (rezistentliyin) artmasına gətirib

çıxır ki, global səhiyyə üçün böyük təhlükə hesab olunur. Digər tərəfdən, hormon tərkibli dərmanların su hövzələrinə qarışması balıqların reproduktiv sistemində təsir edərək onların populyasiyasında dəyişikliklər yarada bilər.

Əczaçılıq sənayesinin istehsal mərhələsi də ekoloji baxımdan əhəmiyyətlidir. İstehsal prosesində yaranan kimyəvi tullantılar düzgün idarə olunmadıqda, torpaq və su resurslarının çirklənməsinə səbəb olur. Bu isə yalnız təbiətə deyil, dolayısı ilə insan sağlamlığına da mənfi təsir göstərir.

Problemin həlli üçün bir sıra tədbirlərin həyata keçirilməsi vacibdir. İlk növbədə, daha ekoloji təmiz və bioloji parçalana bilən dərmanların hazırlanması istiqamətində tədqiqatlar genişləndirilməlidir. Eyni zamanda, dərman tullantılarının düzgün utilizasiyası üçün ictimai maarifləndirmə işləri aparılmalı və xüsusi toplama sistemləri yaradılmalıdır.

Su təmizləmə texnologiyalarının təkmilləşdirilməsi də mühüm addımlardan biridir. Nəticə etibarilə, əczaçılıq ekologiyası yalnız ətraf mühitin qorunması deyil, həm də gələcək nəsillərin sağlamlığının təmin edilməsi baxımından strateji əhəmiyyətə malikdir. Bu sahədə aparılan elmi tədqiqatlar və tətbiq olunan innovativ yanaşmalar insan fəaliyyətinin təbiətə mənfi təsirlərini minimuma endirməyə kömək edə bilər.

Digər mühüm aspekt isə "yaşıl əczaçılıq" (green pharmacy) konsepsiyasıdır. Bu yanaşma dərmanların həyat dövrünün bütün mərhələlərində – tədqiqatdan is-

tehsala, istifadədən utilizasiyaya qədər – ekoloji təsirlərin minimuma endirilməsini nəzərdə tutur. Bu istiqamətdə aparılan tədqiqatlar daha az toksik, tez parçalanan və ətraf mühitdə yığılmayan aktiv maddələrin hazırlanmasına yönəlib.

Eyni zamanda, əhalinin maarifləndirilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. İstifadə müddəti bitmiş və ya artıq lazım olmayan dərmanların məişət tullantıları ilə birlikdə atılması və ya kanalizasiyaya tökülməsi geniş yayılmış yanlış təcrübədir. Bu isə çirklənməni daha da artırır. İnsanlara dərmanların düzgün saxlanması və utilizasiyası haqqında məlumat verilməsi problemin azaldılmasında mühüm rol oynaya bilər.

Nəticə olaraq, əczaçılıq ekologiyası yalnız elmi deyil, həm də sosial məsuliyyət tələb edən bir sahədir. Bu sahədə uğur əldə etmək üçün dövlət, elm, sənaye və cəmiyyət

arasında sıx əməkdaşlıq vacibdir. Yalnız kompleks və davamlı yanaşma sayəsində dərmanların ətraf mühitə mənfi təsirini azaltmaq və daha sağlam, təhlükəsiz gələcək qurmaq mümkündür.

Aidə BƏNDƏLİYEVƏ,
Əczaçılıq texnologiyası və idarəçiliyi kafedrasının baş müəllimi, UNESCO Müəllimlər Forumu və Dünya Tibbi Hüquq Assosiasiyasının üzvü, t.e.ü.f.d.

USM hamiləlik zamanı əsas diaqnostik üsuldur

Tədris Cərrahiyyə Klinikasının şüa diaqnostikası həkimi Şəfəq Həsənquliyeva USM (ultrasəs müayinəsi) haqda açıqlama verib. Bildirib ki, bu, hamiləlik dövründə həm ananın, həm də körpənin sağlamlığının izlənməsi üçün ən vacib diaqnostik üsullardan biridir.

Onun sözlərinə görə, ultrasəs müayinəsi vasitəsilə dölnün inkişafı mərhələli şəkildə qiymətləndirilir, mümkün risklər vaxtında aşkarlanır və hamiləliyin gedişatı nəzarətdə saxlanılır. Mütəxəssis qeyd edib ki, müasir USM cihazları sayəsində körpənin ürək döyüntüləri, boy və çəki göstəriciləri, daxili orqanların formalaşması, plasentanın vəziyyəti, həmçinin amniotik mayenin miqdarı dəqiqliklə müəyyən olunur. Xüsusilə hamiləliyin 12, 20 və 32-ci həftələrində aparılan skrininq müayinələri körpənin

anatomik inkişafı ilə bağlı mühüm məlumatlar verir.

Ş.Həsənquliyevanın sözlərinə görə, bəzi valideynlər ultrasəs müayinəsini yalnız körpənin

cinsiyyətinin müəyyən edilməsi üçün vacib hesab etsələr də, əslində USM daha böyük əhəmiyyət daşıyır: "Ultrasəs müayinəsi dölnün inkişaf geriliyi, ürək qüsurları, sinir sistemi problemləri və digər anadangəlmə patologiyaların erkən aşkarlanmasına imkan verir. Bu isə gələcəkdə yarana biləcək risklərin qarşısının vaxtında alınması baxımından olduqca önəmlidir. Biz müayinə zamanı körpənin hərəkətlərini, nəfəsalma aktivliyini, qan dövranını və özünü necə hiss etdiyini də izləyirik. Bəzən ana heç bir narahatlıq hiss etməsə belə, ultrasəs vasitəsilə riskli vəziyyətləri əvvəlcədən müəyyən etmək mümkün olur".

Malyariya əsrlər boyu Azərbaycanın ölkə patologiyası olmuş, leysmanioz, tif-paratif xəstəlikləri, brusellyozla birlikdə əhali arasında geniş yayılmaqla xroniki anemiya, hepatit, qaraciyər sirrozu, splenomeqaliya və s. bir sıra meta və postmalyariya kimi ciddi ağırlaşmalar vermişdir. Keçən əsrdə Azərbaycan Respublikasında malyariyanın 5 epidemiyası olmuşdur.

Malyariyaya qarşı ayıq-sayıq olmalıyıq

Respublika ərazisində Kür-Araz, Samur-Dəvəçi, Lənkəran ovalığı və Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində xəstəlik geniş yayılmışdır. Axırncı epidemiya 90-cı illərdə başlamış və 1996-cı ildə ən yüksək səviyyəyə çatmışdır. Ən yüksək yoluxma halları Saatlı, İmişli, Biləsuvar, Beyləqan rayonlarında qeydə alınmışdır.

Hökumət və səhiyyə təşkilatlarının apardığı genişmiqyaslı antimalyariya tədbirləri nəticəsində ölkəmizdə bu xəstəliyin kökü kəsilmişdir. Lakin malyariyanın tropik ölkələrdən gətirilmə

ehtimalı istisna edilmir. Bu halda diaqnozun gec müəyyən olunması onlardan ağcaqanadların yoluxması riskini və malyariyanın yayılma təhlükəsini artırır. Odur ki, ölkəmizdə malyariyanın yenidən alovlanmasının qarşısını vaxtında almaq üçün əsas məsələ malyariyalı xəstələrin erkən aşkar edilməsi və onların dərhal radikal müalicə olunmasıdır.

Malyariya - diaqnozu və müalicəsi asan və ucuz başa gələn xəstəlikdir. Əsas əlaməti qızdırma olduğu üçün yetər ki, həkim qızdırmalı xəstədə malyariya ehtimalını yada sala bilsin. Bunun üçün qızdırma tutmasının triadasını - güclü titrətmə, yüksək (bəzən xeyli) qızdırma və profuz tərləmə nəzərə alınmalıdır. Ancaq başlanğıc dövrdə bu əlamətləri verən xəstəliklər, məsələn, brusellyoz, qarın yatalağı, sepsis, pnevmoniya və s. çox olduğu üçün ilk tutmada malyariyanı yada salmaq çətin ola bilər. Lakin təkrar tutmalarda kliniki diaqnoz xeyli asanlaşır.

Düzdür, qızdırmadan başqa triadanın digər təzahürləri - titrətmə və tərləmə olmaya və ya zəif nəzərə çarpa bilər. Yaxud xəstəliyin erkən dövrlərində bəzən qızdırma tutmaları hər gün və qızdırma davamlı (inisial qızdırma) xarakter ala bilər. Bunun əsas səbəbi malyariyaya təkrar yoluxma və hər generasiyanın özünəməxsus parazitemiya vermesidir. Xəstəliyin aşkar olunması ləngidildikdə zəif generasiyalı parazitlər aradan çıxır, güclülər isə sinxron tutmalar verir. Bu halda (üç günlük və 4 günlük) malyariyanın kliniki diaqnozu asanlaşır.

Tropik malyariyada isə qızdırma dövrü uzun olduğu üçün dövrlük aydın nəzər çarpmaya bilər. Yadda saxlamaq lazımdır ki, tutmaların sayı artdıqca xəstəliyin gedişinin ağırlaşması ilə yanaşı qametositlərin yaranması, ağcaqanadların yoluxması və malyariyanın yayılması təhlükəsi də artır.

Malyariyanın klinik diaqnozunda qızdırma paroksizmləri ilə yanaşı, erkən mərhələdə bəzi qızdırmalı xəstəliklərə xas əlamətlərin - kataral, dəri səpgisi, kəskin mədə-bağırsaq pozğunluqları, limfadenopatiyanın olmaması da nəzərə alınmalıdır.

Malyariyanın etibarlı laborator müayinə üsulu qanın mikroskopiyasıdır. Bunun müsbət nəticəsi üçün qan etiotrop müalicəyə qədər, qızdırma tutmaları və apireksiya dövrlərində damla və yaxma şəklində təkrarən götürülməli, dəqiq müayinə edilməli və parazitlərin növü, inkişaf mərhələsi, parazitemiyanın intensivliyi göstərilməlidir. Respublikamızda malyariyanın mikroskopik diaqnostikasını həyata keçirən 170 laboratoriya fəaliyyət göstərir. Eyni zamanda ölkədə Milli müalicə protokolu mövcuddur. Protokola görə, tropik malyariyalı xəstələr məcburi hospitalizasiya olunur.

Beləliklə, malyariyanın əsas simptomu qızdırmadır. O, subfebril, yüksək olur, əksər hallarda xeyli yüksək (hiperpiretik) ola bilər. Odur ki, endemik ocaqda mövsüm dövrü, bəzən hətta bunlarsız qızdırmalı xəstənin diaqnozunu kliniki olaraq müəyyən etmək mümkün olmadıqda, digər xəstəliklər haqda düşüncədən əvvəl malyariyaya qarşı hemoşizotrop dərmanla müalicə aparmaq məsləhət görülür. Müalicənin müsbət nəticəsi malyariyanın ex juvantibus diaqnozu adlanır və bu əksər hallarda özünü doğruldur. Bundan sonra histosizotrop və patogenetik vasitələrlə müalicəni başa çatdırmaq lazımdır.

Ələsgər VƏLİYEV,

Yoluxucu xəstəliklər kafedrasının dosenti

Allah rəhmət eləsin!

Patoloji fiziologiya kafedrasının əməkdaşları kafedranın baş müəllimi Leyla Səfərəliyevaya atası

Xalid Səfərəliyevin

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Patoloji fiziologiya kafedrasının əməkdaşları kafedranın dosenti Səadət Niftəliyevaya atası

Fəxrəddin müəllimin

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Baş redaktor
MƏĞRUR ƏLİYEV

Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.
Əlyazmalar geri qaytarılmır

"Təbib" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılır, səhifələnir, ATU-nun "Təbib" nəşriyyatında çap olunur və universitet daxilində yayılır

ÜNVANIMIZ:
Mərdanov qardaşları - 98c
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisensiya H - 022633
İndeks -0269
Sifariş - 0010
Sayı 800